

Svar på interpellation 2012:19 av Staffan Holmberg (S) om markförsäljning i Stockholms skärgård

När Fortifikationsverket ska avyttra mark undersöker myndigheten om det med hänsyn till kulturminnesvärden, naturvärden och det rörliga friluftslivet finns fortsatt behov av ett statligt ägande. Överföringen sker då främst till Naturvårdsverket eller Statens fastighetsverk.

Fortifikationsverket ska också ta kontakt med Riksantikvariatämbetet och länsstyrelsen. 60 procent av den mark Fortifikationsverket har att avyttra har överförts till Naturvårdsverket efter denna prövning. I det fall inga statliga myndigheter har behov eller natur- och kulturvärdena inte bedöms som stora går processen in i en avyttringsprocess. Då ges kommuner eller arrendatorer företräde.

Skärgårdsstiftelsen äger cirka 12 procent av marken i Stockholms skärgård och kämpar med stora underhålls- och investeringsbehov i befintlig verksamhet. Skärgårdsstiftelsen bör därför enligt min uppfattning vara försiktig med att ta på sig nya åtaganden när det gäller underhåll, naturvård eller tillsyn, om inte samtidigt ökade intäkter kan säkras. De fonderade donationsmedel som Skärgårdsstiftelsen har som är öronmärkta i syfte att köpa mark uppgår till 800 000 kronor. Dessa medel bör Skärgårdsstiftelsen använda till väl avvägda strategiska markköp.

Vad beträffar skyddsbehovet av de marker som Fortifikationsverket nu ska lämna bedömer jag dem som varierande. Vissa områden kan sannolikt med fördel användas för kommunala eller kommersiella utvecklingsändamål medan andra har stora kultur- eller naturvärden som bör bevaras. Ett sådant område är Huvudskärs by. Skärgårdsstiftelsens presidium har tillskrivit ansvariga myndigheter om att Huvudskärs by bör bevaras med statligt skydd, exempelvis i form av kulturresevat eller statligt byggnadsminne.

Fortifikationsverket och Skärgårdsstiftelsen har under en längre tid fört samtal om markbyten. Diskussionerna har i första hand rört marken under Skärgårdsstiftelsens anläggningar på Fejan samt den obebyggda marken på Ålandsskär, i utbyte mot några mindre områden i södra innerskärgården där Fortifikationsverket har anläggningar som ligger på Skärgårdsstiftelsens mark. Fortifikationsverket har också underrättat Skärgårdsstiftelsen om möjligheten att förvärva andra områden genom markbyten, men lämpliga bytespanter av tillräckligt värde har saknats.

Förhandlingarna mellan Fortifikationsverket och Skärgårdsstiftelsen om markbyten resulterade i ett färdigt avtalsförslag under senhösten 2012 som Skärgårdsstiftelsen godkände. Generaldirektören för Fortifikationsverket godkände emellertid av oklar anledning inte avtalet vilket jag kritiserat under sommarens mediadebatt.

Förnyade kontakter ger dock för handen att Generaldirektören inte förkastat förslaget. Önskemål finns att samtliga marktransaktioner avseende Fejan respektive Ålandsskär kan avslutas samtidigt. I det syftet planeras möten mellan Fortifikationsverket, Skärgårdsstiftelsen och Norrtälje, respektive Haninge kommuner under hösten. Även om justeringar inte kan uteslutas har jag gott hopp om att markbytena ska kunna föras i hamn.

I början av 2012 uttryckte Fortifikationsverket under samtalen ett intresse för att byta till sig den landstingsägda mark som arrenderas av Naturbruksgymnasiet i Berga. Denna förfrågan föranledde ett möte med landstingsdirektören och landstingets ekonomidirektör. Landstingsdirektören avgav dock brevlades svaret att marken vid Berga måste anses som ett strategiskt innehav för landstingets verksamhet. Jag delar denna bedömning.

Något erbjudande om köp av mark har mig veterligt varken tillställts landstinget eller Skärgårdsstiftelsen.

I syfte att understryka vikten av en ansvarsfull hantering av Fortifikationsverkets markavyttring samt att utröna regeringens riktlinjer har jag varit i kontakt med regeringskansliet.

Frågan om i vilken utsträckning Allemansrätten ger ett lika gott skydd för det allmänna friluftslivet som allmänt förvärvat mark är komplex och får sannolikt högst olika svar beroende på markens tillgänglighet och karaktär samt förekomsten av bebyggelse. Ett varierat skärgårdslandskap med plats både för vild natur, vackra skärgårdsbyar, privatägda sommarstugor och levande skärgårdssamhällen med företag och service ger sannolikt den bästa grunden för att så många människor som möjligt i praktiken ska kunna och vilja besöka Stockholms skärgård. Ett blandat ägande som tar hänsyn till olika skärgårdsområdens karaktär ger enligt min bedömning bäst förutsättningar för detta.

Med detta anser jag interpellationens fem frågor besvarade.

Stockholm den 17 oktober 2012

Gustav Andersson